

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3363/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.855/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Pfv.V.20.855/2016/8. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.637.376/2015/5. számú ítélete és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 25.P.50.635/2015/10. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására tett indítvány módosításában és kiegészítésében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének, a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a megsértésére hivatkozott.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye szerint az indítványozó mint a per alperese és mint bérlő, valamint az Információs Hivatal mint a per felperese és mint bérbeadó között 1993. június 16-án lakásbérleti szerződés jött létre. A szerződés időbeli hatályát a felek az alperesnek a felperesnél töltött szolgálati jogviszonya fennállásának időtartamára határozták meg. A szerződés 9. pontja szerint amennyiben a szerződésben külön nem szabályozott kérdések merülnek fel, akkor a „mindenkor hatályos jogszabály” rendelkezéseit kell alkalmazni. A lakásbérleti szerződés tárgyát képező lakás a Magyar Állam tulajdona, az indítványozó a szerződéskötés napja óta annak birtokosa. Az indítványozó házastársával 2003. június 5-én adásvételi szerződés útján tulajdonjogot szereztek ugyanazon társasház egy másik lakásán, amelyben az indítványozó szolgálati lakása található. Az Információs Hivatal 2014. október 18-án levélben felszólította az indítványozót, hogy a szolgálati lakást 30 napon belül hagyja el, mivel a lakáson fennálló lakásbérleti jogviszonya a törvény erejénél fogva arra tekintettel megszűnt, hogy az indítványozó szolgálati helyén lakástulajdonossá vált. Az indítványozó a lakást nem hagyta el, házastársával és gyermekeivel azóta is abban él.
- [4] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 25.P.50.635/2015/10. számú ítéletében arra kötelezte az indítványozót, hogy a szolgálati lakást 30 napon belül, elhelyezési igény nélkül hagyja el és azt ingóságaitól kiürített és rendeltetés-szerű használatra alkalmas állapotban bocsássa a felperes kizárólagos birtokába. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 44.Pf.637.376/2015/5. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [5] A Kúria Pfv.V.20.855/2016/8. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria az elsődleges felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben arra utalt, hogy a keresetösségi jog hiányával kapcsolatos hivatkozás alapvetően téves, valamint a Nemzeti Vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Vagyon tv.) rögzíti, hogy a vagyonkezelőt a tulajdonos jogai illetik meg, ezért a felperes teljes körűen élhetett a tulajdonjogból fakadó valamennyi részjogosítvánnyal. Az indítványozó másodlagos felülvizsgálati kérelme vonatkozásában a Kúria kifejtette, hogy a per tárgya lakáskiürítési igény elbírálása volt, mivel a felperes kereseti kérelme kizárólag erre irányult, ezért a felülvizsgálati kérelemben a felmondás jogszerűségével, illetve annak hiányával kapcsolatos kifogások jogi jelentőséggel nem bírtak. A Kúria továbbá azon felülvizsgálati hivatkozásokat sem tudta vizsgálni, amelyekkel összefüggésben az indítványozó nem jelölt meg konkrét jogszabálysértést. A Kúria szerint a perben kizárólag annak volt jelentősége, hogy az indítványozó jogosult-e a lakás birtokában tartására. Ebből a szempontból a bérleti szerződésnek a „mindenkor hatályos jogszabályok” rendelkezéseire utaló 9. pontját a szolgálati lakás biztosításának céljához mérten, komplexen kellett vizsgálni az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakra is figyelemmel. A Kúria kiemelte, hogy a szolgálati lakás biztosításának célja az adott településen önálló

lakóingatlan nem rendelkező munkavállaló számára a munkavégzés elősegítése érdekében a lakhatás biztosítása addig, amíg egyrésztől munkaviszonya fennáll, továbbá, amíg a szerződéskötéskori (a szolgálati lakás iránti kérelem elbírálásakor) körülmények változatlanul fennállnak. A Kúria szerint a szolgálati lakás igénybevétele nem egyeztethető össze a településen saját lakóingatlan léte. Ebből következően az indítványozónak számolnia kellett azzal, hogy a „mindenkor hatályos” jogszabályi rendelkezések, illetve azok változása a szolgálati lakáshoz való jogosultságát érinthetik, amibe a jogosultság megszűnése is értelemszerűen beletartozik függetlenül a szolgálati jogviszonya fennállásától. Ez a jogszabályváltozás a perbeli esetben a 2/1994. (IX. 20.) TNM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) hatálybalépésével következett be. A Rendelet 2. §-a, 3. § a) pontja és 7. § (1) bekezdése a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Lakás tv.) 23. § (2) bekezdésében megfogalmazottakra is figyelemmel, együttesen az indítványozó önálló lakás szerzésének ténye miatt a szolgálati lakás biztosítása indokoltságának, ezáltal a bérleti jogviszonynak a megszűnését eredményezték.

- [6] Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria ítéletével szemben, mert álláspontja szerint a lakásbérleti szerződés záradékának azon pontja, amely szerint „a jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben a mindenkor hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni”, önmagában alaptörvényellenes, különösen akkor, ha erre hivatkozással utóbb hatálybalépő jogszabály visszamenőleges hatályú alkalmazását eredményezik. Az indítványozó szerint a Rendelet egyik bontófeltételének alkalmazása az 1993 júniusában kötött szerződéssel szerzett jogát elvonta. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ezt a szolgálati bérletet az 1/1971. (II. 8.) Korm. rendelet jogosultsági feltételei szerint kapta, ezért sérti a jogállamiság és a jogbiztonság elvét az, ha egy 1994 szeptemberében hatálybalépő rendelet bontófeltételét a bíró ítéletében úgy alkalmazza visszamenőleg egy 1993 júniusában született jognyilatkozatra, hogy az nem ezen Rendelet alapján született.
- [7] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a bíróságok nem vették figyelembe azon megállapodást sem, amely részét képezte a lakásbérleti szerződésnek és külön rendelkezett a bontófeltételről, továbbá azon jegyzőkönyvet sem, amely a 2010-ben lefolytatott hivatali vizsgálat eredményét rögzíti, amely alapján álláspontja szerint az Információs Hivatalnak nincs jogalapja a Rendelet alapján a 30 napos határidő elteltével a bontófeltételre hivatkozni. Az indítványozó hivatkozása szerint a bíróságok nem megfelelően értékelték azon tényt sem, miszerint korábban az Információs Hivatal rendelkezésére bocsátott egy olyan önkormányzati bérletet, amelyet a leadást követően az Információs Hivatal felhasznált. Az indítványozó szerint a bíróság ezen eljárása sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a bíróságok ítélete annak ellenére kilakoltatta gyermekeivel együtt a tartósan fennálló szolgálati bérletéből, hogy az alkotmányos tulajdonvédelemben részesülő vagyoni jognak minősült. Az indítványozó szerint a bíróságok releváns tényeket hagytak figyelmen kívül, döntésüket hiányosan indokolták, amelyek önmagukban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozták. Az indítványozó kérte az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatának figyelembevételét is.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben került benyújtásra. Az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [10] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) és (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [11] Az Abtv. 27. §-ának a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.

- [13] Az indítványnak az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek a sérelmét állító része azért nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja szerinti feltételnek, mert egyáltalán nem jelöli meg ezzel összefüggésben az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [14] Mindezekre tekintettel a jelen egyedi ügyben az alkotmányjogi panasz Abtv. 29. §-a szerinti vizsgálata az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkalmazásra, a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogra és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárásból fakadó indokolási kötelezettségre korlátozódott.
- [15] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [16] Az Alkotmánybíróság előjáróban arra mutat rá, hogy következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[A]z *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás [...]. Mindezekhez kapcsolódóan a jogalkalmazást érintően alaptörvény-ellenesség csak a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben vethető fel, tehát akkor, ha a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet. Önmagában azonban a jogvitáknak az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján történő eldöntése – akkor is, ha a bíróság esetleg tévesen értelmezte az alkalmazott előírást – a visszaható hatály Alaptörvényből levezetett tilalmával nem hozható összefüggésbe” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság joggyakorlata az 50/2014. (XII. 6.) AB határozatában a bérleti jogra is kiterjesztette az alkotmányos tulajdonvédelmet.
- [18] Az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy a jelen ügyben a Kúria által vizsgált lakásbérleti szerződés 9. pontja, a felek megállapodása szerint maga rendelte alkalmazni a szerződésben nem szabályozott kérdésekre a „mindenkor hatályos” jogszabályok rendelkezéseit, következésképpen a visszaható hatály tilalmával nem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe a lakásbérlet jogszabályváltozás okán utóbb történő megszűnése, ezért az indítvány nem vetette fel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és a XIII. cikk (1) bekezdésének a megsértését. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal a kúriai ítélet [37] bekezdésére is, amely kifejezetten rögzíti, hogy a per tárgya lakáskiürítési igény elbírálása volt, következésképpen az indítványozó alkotmányos tulajdonvédelemre vonatkozó hivatkozásai a perjogi szabályok alapján nem voltak összefüggésbe hozhatók az alapperral.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését állító indítványi résszel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3090/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tartózkodik az indokolásban megjelenő érvek megalapozottságának vizsgálatától, mert a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30], 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [20] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagytak általa relevánsnak tartott tényeket, illetve határozatukat hiányosan indokolták.
- [21] Az alkotmányjogi panaszban előadott kérdést a bíróságok indokolási kötelezettségét érintően az Alkotmánybíróság az indítványban is felhívott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Következésképpen az indítványban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdés tárgyában az Alkotmánybíróság már korábban állást foglalt {3130/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapját képező ítélet vonatkozásában megállapította, hogy a bíróság ítéletében a lakásbérleti szerződés 9. pontját érintően az irányadó jogszabályi rendelkezések egymásra tekintettel történő értelmezése alapján megindokolta, hogy az indítványozó ügyében a szolgáltatási lakás igénybevétele nem egyeztethető össze a településen saját lakóingatlan léte. Következésképpen azon okból, hogy

a bíróság az indítványozó érvelésétől eltérő álláspontra helyezkedett, eleve nem helytálló az indítványozó azon kifogása, hogy a vonatkozó kérelmeit a bíróság nem bírálta el, ítéletét nem indokolta. Megjegyzendő, hogy a perjogi szabályok alapján nem értékelhető kifogások szintén nem vetik fel az indokolási kötelezettség sérelmét.

- [23] Az indítványozó a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a visszaható hatály tilalmával, a tulajdonhoz való joggal, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [24] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – részben a határozott kérelem követelményeinek való meg nem felelés, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1054/2017.

